

Ady 100*

(részlet)

Ady Endre halálának 100. évfordulójához közeledve érzékelhettük, hogy nagy költőnk kortárs ítései úgy vitáznak örökségével, mintha Ady ma is aktív alakítója lenne a közéletnek, mintha életmódjáról, történelmi felfogásáról, politikai nézeteiről, valamint magyarságképéről nem folytak volna le alapvető és érdemi polémiák mind az irodalom-, mind a történettudományban. Pedig elég lett volna Horváth Jánost elolvasni, aki szerint „mindennapos dolog, hogy a magyarságot szidják, kisebbitik, gúnyolják, s »kultúremlernek« csak az tartatik a magyarok közül, ki a szidalmazókhoz szegődik, vagy bárgyú udvariassággal tér napirendre gáncsaik fölött. Ady nekik igen nagy nyereség: olyan magyarán bánik el a magyarral, s oly irodalmi hűhó kíséretében, hogy gyönyörűség nézni.” Horváth Széchenyit és Eötvöst hozza fel példának, akikre ugyan igaz volt, s igaz ma is, hogy „csak a múlt legszentebbjeinek kijáró tisztelettel övezi” alakjukat ugyanazon nemzet tagjainak részéről, amelyik nemzetről „sebzőbb hatású, szálnalmasabb, s nevetségebb (képet) senki sem festett úgy,

mint ők”. Ugyanakkor Széchenyi és Eötvös „nemcsak támadta, hanem szerette is a magyart”. S lám, az életmű egésze alapján ugyanezt tudjuk elmondani Adyról is.

„Ady nemcsak keseregte a magyarságot, hanem alkotta is” – vélte Németh László, aki szerint „a magyar irodalomnak lehetnek nagyobb alakjai, a magyar önismertetnek aligha van mélyebb forrása nála”. Keresztury Dezső, aki Ady halálának huszonötödik évfordulójára írt művében ugyan hosszasan vitatkozik a költő magyarságképével, mégis kiemeli, hogy „amit Ady a magyarság önszemléletének felbolygatása, gazdagítása, átformálása s elmélyítése érdekében tett, legnagyobb tiszteletünkre méltó”. Istenem, teszem hozzá én, bárcsak mindenki úgy szeretné a hazáját s nemzetét, ahogyan azt Ady tette, legyen bár „kritikus, ostorozó nemzetszerelme” ez, ahogyan monográfusa, Kenyeres Zoltán jellemezte, mégis mily mély, milyen őszinte, felrázó erejű, katartikus, fájdalmasan gyönyörű.

Ady bár azt vallotta *A magunk szerelme* című versében, hogy „De lelkemből más sohasem érdekel-

te / Fölszánt poéta-ceruzámat, / Csupán Politika és Szerelme”, valójában Móricznak volt igaza, aki azt írta róla 1930-ban, hogy „Ady nem volt politikus. Pláne abban az értelemben, ahogy ma már a politika tudomány lett. Ma a tudomány szögezi le, hogy a kis nemzetek a világpolitika függvényei. Még a harminc év előtti ifúság ezt nem tudta, s aki rájött, hogy Magyarország egy bezárt dzsungel, amelyet csak mesterségesen tartottak abban az illúzióban, hogy ez külön magyar glóbus: az forradalmár volt. Ady nem foglalkozott politikai tudományokkal: ő csak fia volt ennek a lezárt dzsungelnek, ennek a magyar glóbusnak, aki a saját lelkén és testén keresztül érezte meg a szörnyűségét a lefojtottságnak, amiben hazája szenved, s felhördült minden pillanatban, mint egy sebzett vad. Ez a fel-felhördülés, ez volt a politikai költészete.” Móricz szavaival azonosulva nem kérhetjük számon Adyn azokat a tévedéseit, amelyeket az utókor nem ritkán még a hivatásos politikusok esetében is elnézően kezel, illetve sokoldalúan, egymásnak ellentmondóan ítél meg.

* Elhangzott 2019. január 27-én a Nemzeti Sírkertben, az Ady Endre halálának 100. évfordulóján rendezett állami megemlékezésen.

Ady hatása megkérdőjelezhetetlen, olyan elevenen él bennünk, ahogyan szinte egyik költő sem, ez alól talán csak József Attila kivétel. Ady aktualitását és érvényességét éppen az adja, hogy soha senki nem volt képes olyan elemi erővel felszabadítani azokat a belső vágyakat és érzéseket, amelyek valahol mélyen mindannyiunkban benne vannak, mint ahogyan ő tette. Halálának 100. évfordulóján éppen ezért nem csupán az olvasók, a magyar irodalom szerelmei, nemcsak az irodalmi élet aktív tagjai, az állam hivatalos irodalmi intézményének, a Petőfi Irodalmi Múzeumnak a munkatársai, hanem a hatalmon levő magyar politikai elit tagjai is leróják tiszteletüket. Mindannyian tudjuk, világunk összetettsége kizárja az olyan értelmezési lehetőségeket, amelyekben egy művészi, politikusi vagy bármilyen alkotói életút hiba nélkülinek, tökéletesnek, mindenki által teljességgel elfogadhatónak állítható be. Ugyanakkor az emberi élet összetettségéhez, életünk teljességéhez elengedhetetlenül hozzátartozik az a katarzis, amit csak kivételes tehetségek, az Ady nagyságú alkotók képesek korszakokon átnyúlóan, újabb és újabb nemzedékek számára megadni. Ehhez persze az is kell, hogy erőteljesen változassunk az irodalomtanításunkon annak érdekében, hogy gyermekeink számára is sokat jelentsen a magyar költészet. Ki kell szabadítanunk az életrajzi és a stilisztikai adathalmazok rabságából nemzetünk nagy költőinek életműveit. Fordulat kell az egyetemi oktatásban, a tanárképzésben és az irodalomtudományban is. Milyen igma van egykori professzoromnak, Kenyeres Zoltánnak, aki legújabb könyvében az irodalom visszahumanizálásáról ír: „Mi a teendő? [...] az irodalomról való vélekedést (az ennek a vélekedés-korpusznak a szcientizmus nevű fekete lukba zuhanása előtt) el kell menteni a

szépirodalom felségterületére. Át kell lépni ezt a határt. Ne elvont tudományt csináljunk a művészetből. Próbáljunk meg a művészetről elnevezések nélkül gondolkodni, próbáljuk meg a gondolkodást – szemben Heidegger véleményével – igenis elmenekíteni a költészetbe, úgy, ahogy Hölderlin írta: »...dichterisch wohnet der Mensch...«. Próbáljuk meg visszahumanizálni az irodalomról való vélekedéseket, vissza a szubjektivitást is magában foglaló, társalgási értékmezőbe az eldologiasodott, kívülséggé vált objektivitás elől.”

Ha ez sikerül, akkor talán Adyval is elfogadóbbak, megértőbbek leszünk. Utólag sem várjuk el azt tőle, amire mi sem vagyunk képesek. S közéleti emberként megértjük, amit Kenyeres Zoltán oly

sokszor elmondott, hogy miért is fontos Ady kevésbé ismert verse, *A ló kérdez*, s nem sértődünk meg a benne levő jogos (ön)kritika aktualitásán, sőt még képesek is vagyunk meglátni a szépséget a mi ellentmondásos, sajátos, sírva vigadós, lelki értelemben is kelet és nyugat között megrekedt magyar valóságunkban. Mert rettenetes szép, fájdalmasan nagyszerű aján-dék magyarnak lenni.

*Lovamra patkót senki nem veret,
Be szerencse, hogy senki sem szeret:
Döcögök, lógok követlen úton
S hogy merre megyek, nem nagyon
tudom.
S a rossz úton, mert minden ellovan,
Felüti néha fejét a lovam
És megkérdi, míg szép feje kigyúl:
Hát mi lesz ebből, tekintetes úr?*

L. SIMON LÁSZLÓ (Székesfehérvár, 1972) József Attila-díjas magyar író, költő, szerkesztő, kultúrpolitikus. A székesfehérvári Teleki Blanka Gimnáziumban érettségizett. Az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán magyar-történelem szakos tanári oklevelet, majd az ELTE Bölcsészettudományi Karán magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári végzettséget szerzett, később PhD-ösztöndíjas volt. 2008-ban a Károly Róbert Főiskola szőlész-borász mérnöki szakán végzett. Ugyanabban az évben az Eötvös József Főiskolán kulturális menedzser végzettséget szerzett. 2004 és 2010 között a Magyar Írószövetség titkára. 2010-től fideszes országgyűlési képviselő, az Országgyűlés kulturális és sajtóbizottságának elnöke, 2011 októbertől a Nemzeti Kulturális Alap elnöke, 2012–2013-ban kultúráért felelős államtitkár, majd a Várkert bazár megújításáért felelős kormánybiztos. 2014–2016 között a Miniszterelnökség államtitkára. 2018-tól a harmadik ciklusát megkezdő országgyűlési képviselő. Önálló kötetei: *(visszavonhatatlan...)*, Árgus Kiadó – Orpheusz Kiadó, Székesfehérvár–Budapest, 1996. *Egy paradigma lehetséges részlete*, Magyar Műhely, Budapest, 1996. *met AMorf ózis*, Orpheusz Kiadó, Budapest, 2000. *Secretum sigillum*, Magyar Műhely Kiadó, Budapest, 2003. *nem lokalizálható*, Orpheusz Kiadó – Magyar Műhely Kiadó, Budapest, 2003. *Hidak a Dunán. Esszék, tanulmányok*, Ráció Kiadó, Budapest, 2005. *Édes szőlő, tüzes bor. A Velencei-tó környékének szőlő- és borkultúrája*, Ráció Kiadó, Budapest, 2005. [monográfia Lukács Lászlóval és Ambrus Lajossal közösen] *Versenyhátrány. A (kultúr)politika fogságában*, Kortárs Kiadó, Budapest, 2007. *Japán hajítás*, FISZ – Kortárs Kiadó, Budapest, 2008. *Háromlábú lovat etető lány*, Magyar Műhely Kiadó, Budapest, 2009. [Palkó Tiborral közösen] *A római szekér. Kulturális politika – politikai kultúra*, Ráció Kiadó, 2010. *Személyes történelem. Esszék*, Ráció Kiadó, 2011. *Szubjektív ikonosztáz*, Ráció Kiadó, 2012. *Polgári kultúrpolitika. Eredmények és dilemmák*, Ráció Kiadó, 2014. *Körbejárni a hazát. Esszék*, Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Budapest, 2017.

Mi 100 százalékban a helyi közösségekért dolgozunk! – Önnek van 1 százaléka rájuk?

Miért bízva ránk 1 százalékát? Mert ott vagyunk, ahol érték születik, ahol a közösségépítés és a művészet eszközeivel új közösséget hívnak életre, ahol a lakosok a helyi gazdaságot a kultúra, a hagyomány eszközeivel szeretnék fellendíteni.

Pajtaszínház, Bűvös Bábos, Újra öltünk és örökítünk, „135+1=A jövő zenéje”, Kapunyitogató...

Csak néhány példa azon mintaprogramok közül, melyeket a település aktív közösségeiért, velük összefogva indítottunk az elmúlt években az amatőr színjátszó, bábművészeti és hízműkultúra iránt érdeklődő csoportoknak, illetve a klasszikus zenét újraértelmező fiataloknak.

„Látóút” elnevezéssel módszertani tanulmányútra visszük azokat, akik az ország egy másik megyéjéből tapasztalatokat gyűjtenének, és gyakorlatot szereznének települési közösségeik érdekében.

Évente több száz képzésben résztvevőt segítünk abban, hogy olyan végzettséget szerezhessen, melyet a helyi közösség javára fordíthat.

Dolgozunk fiatalokért és idősekért. Városiakért és vidéken élőkért. Elkötelezettek vagyunk legkisebb közösségünk, a család megerősítésében: a baráti, rokoni gondoskodás hagyományát – többek között – Komatál Programunkkal népszerűsítjük.

Szín Közösségi Művelődés folyóiratunk nemcsak névben őrzi a közösségeket – azok eredményei, sikerei,

adaptálható és példaadó fejlesztései évente hat alkalommal, 88 oldalon követhetők a lapban.

Az ország 19 megyéjében több száz munkatársunk és önkéntesünk dolgozik azon, hogy a közösségi együttlét, a kulturális élmények elérhetővé váljanak az ország legkisebb településén is.

Tudta Ön...

- hogy Magyarország településeinek 89%-a község?
- hogy Magyarország 3155 települése közül 1788 község 1000 fő alatti?
- hogy Magyarország lakosságának 28%-a olyan településen él, melynek lélekszáma nem haladja meg az 5000 főt?

Támogassa a Nemzeti Művelődési Intézet közösségépítő tevékenységét adója 1 százalékával, hogy még több település érezhesse a közösség megtartó erejét!

Az SZJA 1% felajánlásokból befolyt összeget a Nemzeti Művelődési Intézet az 5000 fő alatti települések közösségi kezdeményezéseinek támogatására fordítja az átlátható feladatfinanszírozási rendszerén keresztül.

Százhoz az egy... A közösségek iránti elkötelezettségünk 100 százalékos! Öntől csak 1 százalékot kérünk.

Nevünk: NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.

Adószámunk: 25542921-2-41

Köszönjük!

 Nemzeti Művelődési Intézet

100 %-IG A HELYI KÖZÖSSÉGEKÉRT!

ÖNNEK VAN 1%-A RÁJUK?

**ADÓSZÁMUNK:
25542921-2-41**

KÖSZÖNJÜK!

FAZEKAS LAJOS ÁLTAL ÚJRATERVEZETT NÁDUDVARI KOMATÁL
FOTÓ: EDELMAYER ZSOLT

A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
TÁMOGATÁSÁVAL JELENIK MEG